

06.02.2024

SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ SEKÄ ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ VUODELTA 2023

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on hyväksynyt 18.12.2018 § 231 hallintosäännössä edellytetyn kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen. Toimiala päivittää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen ja tuo lautakunnan hyväksyttäväksi 31.12.2024 mennessä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on valvonut, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on toiminnut kaupunginvaltuuston (Kvsto 01.11.2023, § 250) hyväksymän Helsingin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet-asiakirjan, vahvistetun talousarvion, kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymien tavoitteiden, eettisten periaatteiden (Khs 28.10.2019, § 722) sekä hyväksymänsä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen mukaisesti ja ohjannut sen toimintaa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla järjestetty toimialan johtoryhmän 29.4.2019 tekemän päätöksen pohjalta. Riskienhallinnan (ml. sisäinen valvonta) ja turvallisuuden koordinaatioryhmä ohjaa ja koordinoi toimialan riskienhallintaa. Palvelukokonaisuuksien turvallisuusryhmät ohjaavat palvelukokonaisuuksien riskienhallintaa ja raportoivat omalle johtoryhmälle ja koordinaatioryhmälle. Koordinaatioryhmä raportoi toiminnastaan toimialan johtoryhmälle.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen arviointi

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä, toimeenpanoa ja toimivuutta sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastuksen arviointiraporttien yhteydessä sekä itsearviointina toimialan tekemässä riskienarviointityössä. Asiakaspalautejärjestelmät, henkilöstökyselyt, sisäinen ilmoituskanava ja työsuojelupakki ovat käytössä.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Tekemänsä arvioinnin perusteella kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala esittää, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvällä tasolla.

Toteutuneet merkittävät riskit

Toteutuneet strategiset riskit

Huolimatta asiakaskäyntimäärien asteittaisesta palautumisesta koronarajoitusten ajoista, ikääntyneiden palaaminen mm. liikuntapalveluihin on ollut hitaampaa, mitä lisää pelko oman taloudellisen tilanteen mahdollisesta heikkenemisestä yleisten talousnäkymien synketessä. Riskin seuraukset alentavat fyysistä kuntoa ja osallisuuden kokemusta sekä lisäävät yksinäisyyttä. Koronapandemia toi mukanaan monia haasteita lasten ja nuorten elämään. Se lisäsi heidän epävarmuuttaan ja huoltaan omasta arjestaan sekä tulevaisuudestaan. Nämä

06.02.2024

negatiiviset seuraukset ovat kohdistuneet erityisesti niihin lapsiin, nuoriin ja perheisiin, jotka ovat jo ennestään olleet haavoittuvassa asemassa. Nuorten haasteiden lisäksi yhteiskunnallinen polarisaatio näkyvät turvattomuuden tunteina, häiriökäyttäytymisenä (mm kirjastoissa ja nuorisotaloissa), ja vetäytymisenä. Harrastuksiin palaaminen ja osallistuminen liikunnan ja kulttuurin palveluihin ovat tärkeitä osia nuorten ja perheiden tukemisessa.

Toteutuneet taloudelliset riskit

Kustannuskehityksen nousu sekä energian hinnan kasvu lisäsivät toimialan menoja ja aiheuttivat epävarmuutta toiminnalle. Toimiala toteutti johtamistoimenpiteitä energiankulutuksen vähentämiseksi ja otti käyttöön energiaa säästävää teknologiaa, jolla voidaan jatkossa pienentää energian kulutusta. Tulokertymä ei kaikissa palvelussa palautunut koronaa edeltävälle tasolle. Tilojen korjausvelka on merkittävä ja erityisesti kulttuurihistoriallisesti arvokaiden tilojen kunnossapito ja käytön tehostaminen on haasteellista. Energiakustannusten kasvu noin 4,1 milj. euroa katettiin kaupunkiyhteisellä määrärahalla. Toimiala pysyi asetetussa toimintakatetasossa ja ylitti sen 3,4 milj. eurolla.

Toteutuneet operatiiviset riskit

Toimialan palveluiden aukiolo ja töiden järjestely on palautunut koronapandemiasta, etätyöskentelystä on tullut osa työn toteutusta. Henkilökuntaa kuormittaa ITC-järjestelmien moninaisuus, ohjeistuksen rajoittuneisuudet ja sirpaleisuus. Tämä koskee kaupunkilaisten e-palvelujen järjestämistä ja aiheuttaa tarvetta ylimääräiseen käyttäjätukeen. Kanslian vastuulla olevan kaupunkiyhteisen avustusjärjestelmän uudistus, joka on toteutunut suunniteltua hitaammin ja toimialan käyttötarpeita suppeammin, mm-. tieto- ja raportointiominaisuuksien kehittäminen on viivästynyt. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vastaa yli 80 prosentista kaupungin myöntämistä avustuksista eikä tästä volyymistä johtuvia kehitystarpeita ole otettu riittävästi huomioon. Venepaikkajärjestelmän haasteet ovat johtaneet tulonmenetyksiin, epäselvyyksiin laskutuksessa sekä rajoittaneet venepaikkojen saatavuutta. Niin ikään tietojärjestelmien laadukkaan toimivuuden puutteiden vuoksi aiheutui mainehaitta Helsingin kaupunginorkesterin osalta taiteilijapalkkioiden, avustajien ja sijaisten palkkioiden maksuun sekä muiden suoritteiden maksamiseen liittyvien epätasällisyyksien ja aikatauluhaasteiden vuoksi. ICT-kehitysohjelmia ja ohjelmistojen valintaa ja käyttöä monimutkais tavat tietoturva ja pilvimaailman tietoturva- ja suojavaateet. Tietosuoja ja tietoturvan toteuttamista vaikeuttivat edelleen niitä koskevien tapausten määrä, kesto ja vaativuus. Toimialan tietosuoja asiantuntijaresurssia täydennettiin ostamalla syksyn 2023 nuorisovaaalien tietosuoja vaikutustenarviointi ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Tietosuojariski realisoitui liikunnan talviuintipaikkojen henkilötietojen kohdalla. Marraskuussa ilmeni, että noin 5 000 henkilön nimi- ja yhteystiedot sekä uintikertojen paikkatiedot olivat uintiseurojen pääkäyttäjien käytettävissä laittomasti. Ongelma kyettiin hoitamaan kahdessa viikossa ilman jälkiseurauksia. Toimialan kulunvalvonta- ja kameravalvontajärjestelmiä on noin 160. Kyseisten järjestelmien tietoturva- ja tietosuojariskit tullaan selvittämään omana hankkeenaan alkuen 2024. Kulttuurin ja vapaa-ajan arkisto- ja varastotilan putkivaurio hoidettiin pienin aineellisin vahingoin. Riskin realisoiduminen vauhditti tietohallinnon asiakirja-arkiston hallinnan kokonaisratkaisun tekemistä. Julkisen taiteen hankinnassa ja ylläpidossa toteutui vuonna 2023 vaikutuksiltaan merkittävä ja pitkäkestoinen investointimäärärahoihin liittyvä riski. Talousarvion 2024 noudattamisohjeiden mukaan taannehtivasti koskien myös v.

06.02.2024

2023, yllättävistä syistä määrärahaa käyttämättä jättäneelle projektille ei voi seuraavana vuonna hakea jatkoa. Tämä vaikutti oleellisesti pitäjänesteistä taiteen hankintaan ja korjaushankkeisiin; HAM monivuotiset teoshankinnat, Havis Amandan konservointi. Tilojen korjausvelka, esimerkiksi nuorisopalveluissa toimitilojen muunnettavuuden rajoitukset uusia toimintoja tukeviksi vaikeuttivat toimintaa sekä kirjastopalveluissa lajittelijan tilojen sopimattomuus käynnisti korvaavan tilaratkaisun suunnittelun.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallinta

Toimiala on arvioinut merkittävimpiä riskejä vuonna 2023 muun muassa talousarvioennusteiden ja talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä Johdon sprinteissä (09/2023) sekä toimialan johtoryhmän määrittelemien riskimittarien (11) seurannassa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan epäkohdat ja kehittämistarpeet seuraavilla alueilla: Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen; maa- ja vesialueiden vuokratuottojen laskutuksen hoito ja sopimusten ajantasaisuus, hankintavaltuudet (otto-oikeudet), turvallisuusjohtaminen, kiinteistöjen energiakatselmukset ja energiankulutuksen seuranta.

Vuokraamisprosessin sekä sopimustenhallinnan kehittämistarpeiden suunnittelua ja toteutusta on viety eteenpäin mm. vuoden 2023 alun hallintoasiantuntijan vakanssin täytön turvin. Turvallisuusjohtaminen kehittäminen; toimialalle perustettiin uusi riskienhallinta- ja turvallispäällikön toimi ja uusi toimenhaltija aloittaa tammikuun 2024 lopussa. Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan johtoryhmä osallistui Uudenmaan alueen kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden keskeisten turvallisuusviranomaisten ja -toimijoiden UUSIMAA23-valmiusharjoitukseen. Etelä-Suomen aluehallintoviraston järjestämä valmiusharjoitus oli Uudenmaan ensimmäinen harjoitus hyvinvointialueiden ja Suomen Nato-jäsenyyden käynnistymisen jälkeen, merkittävä askel varautumisessa uudessa turvallisuustilanteessa. Toimiala suunnittelee väestönsuojelun johtamispaikkojen toteuttamista. Kiinteistöjen energiakatselmusten kehittämiseksi liikuntapalvelut yhdessä Kymppin ympäristö- ja energiatiimin kanssa on määritellyt energiakatselmusprosessin sisältäen toimenpide-ehdotusten käsittelyn sekä päätettyjen toimenpiteiden seurannan. Tavoitteena on ympäristö- ja taloudellisten resurssien säästäminen sekä sopeutuminen kohonneisiin kustannuksiin.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty ja kehitetään edelleen mm. sisäisen tarkastuksen kriittisten arviointiraporttien sisältämien toimenpidesuosituksen pohjalta. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on vahvistettu v. 2023 jatkamalla Granite-riskienhallintajärjestelmän käyttöönottoa kirjastopalveluihin, kulttuuripalveluihin ja nuorisopalveluihin. Myös sisäisen valvonnan toimenpiteiden seuranta siirtyi 01.09.2023 järjestelmään.
